

Høring om arealnormer, utforming og bruk av kompenserende tiltak på uteområder i skoler

Om høringen

Høringen gjelder forslag til endring av arealnormer, forslag til veiledning om utforming og bruk av kompenserende tiltak på uteområder i skoler.

Dagens anbefaling om arealnorm er 50 m² uteareal per elev. Helsedirektoratet foreslår i denne høringen å beholde en arealnorm på 50 m² i rurale strøk, men å sette en minimumsnorm på 30 m² i urbane strøk. Videre foreslår Helsedirektoratet at uteområdet bør utformes med variert innhold. Det anbefales også at det avsettes tilstrekkelig areal på skolens uteområde, og at bruk av kompenserende tiltak ved for lite areal som hovedregel bør unngås.

Bakgrunn

Helsedirektoratet skal være en pådriver for kunnskapsbasert folkehelsearbeid, blant annet gjennom utvikling av nasjonale normer og standarder for godt folkehelsearbeid.

Helsedirektoratet har som mål å styrke befolkningens helse blant annet gjennom å gi veiledning om skolens uteområder.

I henhold til Handlingsplanen for fysisk aktivitet (2020-2029)-*Sammen om aktive liv*, skal hensyn til fysisk aktivitet ivaretas i samfunns- og arealplanleggingen. Mer aktivitet på hverdagsarenaene er ett av fem innsatsområder. Barnehager og skoler trekkes frem som en av flere sentrale hverdagsarenaer for målrettet innsats og styring av arbeidet med å bedre uteområdene. Formidling av kunnskap om uteområdene og veiledning til forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger er et eget tiltak i handlingsplanen.

I forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger stilles det krav om at skolens lokaler og uteområder skal fremme helse, trivsel, lek og læring for elevene. Kravet til helsefremmende uteområder forutsetter at uteområdet har en viss størrelse for å romme ulike kvaliteter i utformingen, som naturelementer og variert terreng og funksjoner tilpasset alle barn og elever, i tillegg til å sikre mangfoldig bruk og forhindre slitasje. Gjeldende anbefaling på størrelse for uteområde er derfor 50 m² per elev.

Mange skoler, spesielt i byer, oppfyller ikke dette. En rapport fra NMBU har foreslått å redusere normen til 30 m² (Thorén K.H, et al. 2019). Rapporten kommer også med anbefalinger knyttet til utforming av uteområdet, og bruk av kompenserende tiltak dersom arealet er for lite.

Kunnskapsgrunnlag

På bakgrunn av behov for mer kunnskap om uteområder utarbeidet Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), på oppdrag fra Helsedirektoratet og i samarbeid med Utdanningsdirektoratet, rapporten "*Uteområder i barnehager og skoler. Hvordan sikre kvalitet i utformingen?*" (Thorén K.H, et al. 2019).

Formålet med oppdraget var å fremskaffe oppdatert kunnskap om temaet, samt anbefalinger for arealstørrelse og innhold på uteområder i barnehager og grunnskoler.

Rapporten er en oppdatering av rapport fra 2003 *Skolens utearealer. Om behovet for arealnormer og virkemidler* (Thorén, K. H. 2003), og baserer seg både på en sammenstilling av tidligere forskning på feltet og på informasjon om praktisering på feltet, både nasjonalt og internasjonalt. Den viser også til eksempler på gode modeller for hvordan kommunene kan bidra til utforming av gode uteområder.

En del av anbefalingene i rapporten krever grundigere vurderinger. Spesielt er det behov for en vurdering av anbefalingen om å redusere den gjeldende arealnormen fra 50 til 30 m² per elev. På bakgrunn av dette ga Helsedirektoratet i oppdrag til Norges miljø- og biovitenskaplige universitet, Norges idrettshøgskole og Norsk institutt for naturforskning å kartlegge arealstørrelse, innhold og kvaliteter ved uteområdene i norske grunnskoler. Hensikten med oppdraget har vært å få en oversikt over faktisk størrelse og kvaliteter ved uteområder i norske grunnskoler. Det ble også vurdert mulige implikasjoner ved å redusere arealnormen fra 50 til 30 m². Dette gir et styrket kunnskapsgrunnlag for vurdering av anbefalingene i NMBU-rapporten (2019) og grunnlag for oppdatert og bedre veiledning.

Skolen som sentral arena i folkehelsearbeidet

På skolen samles et mangfold av barn og unge, inkludert deres familier, med ulik sosioøkonomisk bakgrunn. Dette gir unike muligheter for tidlig innsats rettet mot barn og unge for å fremme god helse, trivsel og læring, samt å utjevne sosiale forskjeller (Helse- og omsorgsdepartementet, 2023b; Løken et al., 2024). Skolen, inkludert skolens uteområder, er det stedet hvor barn og unge tilbringer flest timer i løpet av en hverdag med opplæring, friminutter og oppholdstid i skolefritidsordning (SFO) (Helsedirektoratet, 2015; Løken et al., 2024). Innsatsene i barnehager og skoler er avgjørende for barn og unges utvikling og for å redusere sosiale forskjeller i helse.

Mulige gevinster ved å styrke uteområdenes kvaliteter for barn og unges helse og utvikling

Bruken av skolens uteområder varierer mellom skoler og klasser, avhengig av beliggenhet, fasiliteter og lærernes tilnærming. Uteområdene er en viktig del av barn og unges daglige miljø gjennom 10 års utdanning, med potensielt 1900 timer tilbragt i uteområdene. Selv små effekter av uteområdenes kvaliteter kan akkumuleres over tid og påvirke elevenes helse og utvikling.

På populasjonsnivå kan 635 000 elever tilbringe 1,2 milliarder timer i uteområdene i løpet av grunnskolen, med ytterligere tid brukt før og etter skoletid og til utendørs læringsaktiviteter. Tiltak i uteområdene kan derfor ha stor innvirkning på folkehelsen ved å styrke positive miljøfaktorer og redusere negative faktorer, noe som kan redusere sykdomstilfeller.

Kvaliteter ved uteområdene har også samfunnsøkonomisk verdi som økosystemtjenester, ved å forbedre vegetasjon, luftkvalitet og biomangfold. Grønne kvaliteter kan fremme fysisk aktivitet, beskytte mot UV-stråling, støy og luftforurensning, og fungere som en kognitiv og mental buffer (Nordbø et al. 2025).

Uteområdenes roller og funksjoner

Med skolen som en sentral arena i folkehelsearbeidet er det viktig å sikre gode uteområder i norske skoler. Sentrale spørsmål er hvilke roller og funksjoner skolens uteområder faktisk skal fylle i dagens samfunn, og hvordan vi kan bygge og tilrettelegge uteområder deretter.

Uteområdet som arena for fysisk aktivitet

Skolens uteområder er viktige fristeder for barn og unge, hvor de kan leke, være aktive og sosialisere. Fysisk aktivitet i skoletiden og friminuttene kan utgjøre 40–50% av det anbefalte daglige aktivitetsnivået og er viktig for barns utvikling og helse (Helsedirektoratet, 2019). Aktivitet i

friminuttene forbedrer også oppmerksomhet, konsentrasjon og skoleprestasjoner. Fysisk aktivitet er viktig for barn og unge for å oppnå normal utvikling, samt god fysisk og psykisk helse. Barn og unge er mest fysisk aktive i løpet av tiden de er på skolen (Kristiansen et al., 2020), og størsteparten av total aktivitet i løpet av skoletiden er i friminuttene (Mikalsen et al., 2022). Uteområdene i skolene er derfor viktige arenaer for å fremme fysisk aktivitet. Det er også vist at skolens uteområder er en arena for sosial interaksjon og samhandling i skolehverdagen og uteområdene bør derfor utformes som attraktive sosiale møteplasser (Nordbø et al. 2025).

Uteområdet som nærmiljøanlegg

I Norge og andre vestlige land ser vi også en utvikling der skolen i større grad omtales som mer enn en utdanningsinstitusjon. Skolen anses for å være et viktig knutepunkt i nærmiljøet og lokalsamfunnet (Cleveland et al., 2023; Ihlebæk et al., 2021)

Skolen er en av de viktigste sosiale møteplassene i nærmiljøet og en viktig arena for egenorganisert aktivitet. Åpne tilgjengelige og godt utformede skolegårder med innbydende aktiviteter og sosiale rom kan ha stor betydning for aktivitetsnivået til barn og unge, både i skole/barnehagetid og på fritiden (Tverga). Skolens uteområde er en naturlig lokasjon for nærmiljøanlegg, som er anlegg eller områder beregnet for egenorganisert fysisk aktivitet. Målgruppen for nærmiljøanlegg er ikke bare elevene, men hele befolkningen. Plassering av nærmiljøanlegg ved skoler gir god utnyttelse av anleggene.

Uteområdet i bruk i undervisning

Skolens uteområde skal være et fristed for lek og aktivitet, men det har også gjennom de siste to tiårene vært et større fokus på å ta i bruk skolens uteområder i undervisningen (Nordbø et al. 2025)). Dette er blant annet noe av bakgrunnen for at det nye læreplanverket, Kunnskapsløftet 2020, ble innført. De nye læreplanene har i større grad enn tidligere en mer utforskende og praktisk innretning i samtlige fag. Etter innføringen av Kunnskapsløftet 2020, har bruk av skolens uteoppholdsarealer og andre nærliggende uteområder som pedagogiske læringsarenaer blitt mer aktuelt. Et godt eksempel på dette er læreplanen i kroppsøving, der uteaktiviteter og naturferdsel er ett av tre kjerneelementer (Utdanningsdirektoratet, 2020).

Selv om det skjer mye positivt i den norske skolen, viser flere undersøkelser samtidig en negativ utvikling når det kommer til elevenes læringsresultater, trivsel og motivasjon, samt skolemiljø (Jensen et al., 2019, 2023; Wagner et al., 2021). I lys av disse utviklingstrendene og de nye læreplanene la regjeringen frem den nye stortingsmeldingen Meld. St. 34 (2023-24) *En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5. og 10. trinn* (Kunnskapsdepartementet, 2024). Denne meldingen viser en tydelig retning for norsk skole der fagfornyelsen skal realiseres gjennom en mer praktisk skolehverdag. Regjeringen vil utvikle et nasjonalt program som skal bidra til mer praktisk læring i og på tvers av fag, og det skal blant annet gis støtte til mer fysisk aktivitet i skolen og mer undervisning utenfor klasserommet, slik som på skolens uteområder.

I forskningsprosjektet School in motion, som pågikk mellom 2017–2021, ble effekten av to ekstra timer med fysisk aktivitet og kroppsøving målt opp mot elevers fysiske og psykiske helse, samt læring og læringsmiljø på ungdomstrinnet. Studien viste at mer fysisk aktivitet og kroppsøving i skolehverdagen hadde positiv innvirkning på fysisk aktivitetsnivå, utholdenhet, nasjonale prøver i lesing og regning, samt læringsmiljø på ungdomstrinnet (Kolle et al., 2019). I tråd med retningen for norsk skole som er gitt i Meld. St. 34 (2023-24), pågår også satsingen *Naturen som læringsarena* i regi av Norsk Friluftsliv. Satsingen skal bidra til at pedagoger i den norske skolen skal få kunnskapen de

trenger for å kunne bruke naturen som et utvidet klasserom, slik at uteskole og friluftsliv blir en større del av skolehverdagen. Alt dette viser at uteområdene i norske skoler i større grad skal fungere som viktige pedagogiske og helsefremmende læringsarenaer fremover (Nordbo et al. 2025).

Skolens uteområder som nærnatur

Forskning viser at tilgang til grøntområder i nærmiljøet, som åpne arealer med gress, trær og annen vegetasjon, er forbundet med høyere fysisk aktivitetsnivå blant barn (Ward et al., 2016). Det er særlig den såkalte «nærnaturen», i umiddelbar nærhet til hjemmet, som har vist seg å bety mye for folks helse og trivsel. Slike uformelle grøntområder nær boliger har også vist seg å være spesielt verdifulle for fri lek blant barn, og de er ofte lettere tilgjengelige enn større, tilrettelagte områder (Gundersen et al., 2016). Aller viktigst er tilgangen til nærnatur for grupper som barn, eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse, som gjerne er avhengige av korte avstander for å kunne ta uteområdene i bruk i hverdagen (Kemperman & Timmermans, 2014). Skolens uteområder kan være en viktig arena for å sikre at barn og unge har tilgang til grøntområder og nærnatur i sitt nærmiljø.

Mye forskning peker også på sammenhengen mellom natur og helse. Det er blant annet funnet at barn som oppholder seg flere timer utendørs i barnehagen er mindre hyperaktive og har bedre konsentrasjon. Oppfølgingsstudier viser også at effektene vedvarer og at de samme barna fortsatt er mer konsentrerte ti år etter (Ulset et al., 2023).

Oppsummering av rapporten "Uteområder i barnehager og skoler. Hvordan sikre kvalitet i utformingen"?

Formålet med rapporten var å utrede behovet for arealnormer og å komme med anbefalinger om arealkrav både knyttet til størrelse og innhold (Thorén K.H, et al. 2019). Anbefalingene fra 2003 var ikke basert på omfattende forskning om betydningen av skolers og barnehagers uteområder for helse og trivsel eller evalueringer av eksisterende anlegg. Grunnet manglende tallmateriale ble gjennomsnittstall fra Nordland benyttet. Dette var det eneste fylket som hadde oversikt over størrelsen på uteområder i grunnskoler. I Nordland hadde hver elev i grunnskolen den gangen i gjennomsnitt 53 m² uteområde.

Om arealnormer og bruken av dem

NMBUs rapport fra 2019 viste at det finnes få studier om bruk av arealnormer internasjonalt. Noen norske og svenske studier viser likevel at uteområdene er blitt redusert på kort tid i begge land, til dels ganske mye, særlig der folk bor tette (Thorén K.H, et al. 2019). Innenfor arealplanlegging generelt avdekket en norsk studie fra 2000 at tallfestede normer har betydning for boligkvalitet, og sikrer at en viss arealstørrelse blir ivaretatt, noe som kan tyde på at tallfestede normer får gjennomslag (Thoren, et al, 2000). Arealnormer fremmer ikke nødvendigvis det beste, men hindrer det verste.

Gjennomgang av litteraturstudier viser at det ikke er avdekket positiv sammenheng mellom arealstørrelse og de sentrale utfallsmålene knyttet til helse og trivsel (Thorén K.H, et al. 2019). Denne slutningen er trukket fordi det foreligger for få studier på dette området.

For skoler varierer anbefalingene fra 30 m² per elev i Sverige, til 50 m² i Norge (Thorén K.H, et al. 2019). I Finland varierer anbefalingene fra 10–20 m² per elev, avhengig av beliggenhet. Danmark har ikke anbefalinger om minste samlede m² per elev. Norge, Sverige, Finland og Danmark har veiledning

av ulike slag, enten i rapporter om temaet, eller egne veiledningstjenester. Innhold, funksjoner og sikkerhet står sentralt i veiledningene. I tillegg benyttes også nasjonale konkurranser og økonomiske støtteordninger og incentiver. I Finland har staten og lokale myndigheter det økonomiske ansvaret for anlegg og drift av skoleanlegg.

I rapporten trakk NMBU frem fem eksempelkommuner som viser hvordan kommunene kan bidra til gode uteområder (Thorén K.H, et al. 2019). I de fem kommunene ble det gjennomført intervjuer med sentrale informanter. Det som trekkes frem fra eksempelkommunene er blant annet at det for skolers uteområder ser ut til å gå en smertegrense når arealstørrelsen er mindre enn 20 m² per elev. Natur og vegetasjon, som er særlig viktig, får ikke stor nok plass om uteområdet er mindre enn dette. Med mange elever på et begrenset område blir vegetasjonen påført skader og slitasje. Mange elever på lite areal gir også mindre rom for å trekke seg tilbake alene, eller i mindre grupper.

Det fremgår også at det i kommunene stort sett er bred oppslutning om at arealnormer er ønskelig, spesielt blant landskapsarkitekter og helsemyndigheter.

Anbefalinger i NMBU-rapporten (2019)

Basert på sammenstilling av forskning på feltet peker NMBU-rapporten på at følgende innhold er av positiv betydning i skoler (Thorén K.H, et al. 2019):

- Naturområder fremmer variert bruk og lek og beskytter mot uønsket UV-stråling. Naturområder bidrar dessuten til økt fysisk aktivitetsnivå og kan muligens bedre kognitive ferdigheter.
- God tilgang på lekeapparater, annet utstyr for fysisk aktivitet og ulike overflater bidrar til økt bruk av uteområdene. Varierte og mange nok funksjoner er viktigere enn antall apparater.
- Variasjon med mange og små nisjer framfor noen få store arealer, som for eksempel store ballarealer. I tillegg bidrar naturinnslag til flere ulike aktiviteter og reduserer inaktivitet. Slike uteområder appellerer til alle, uavhengig av kjønn.

Basert på gjennomgangen av internasjonal forskning, kunnskap innhentet fra de andre nordiske landene, og arbeidet med eksempelkommunene som inngår i rapporten blir det presentert konkrete anbefalinger knyttet til innhold på uteområdet, arealnormer, kompenserende tiltak, planprosess, samt forslag til tiltak på nasjonalt nivå. Under presenteres en oppsummering av anbefalingene i rapporten.

- *Anbefalinger om innhold i skoler og barnehager*
 - Velge tomter som sikrer uteområdet mot støy, forurensning og andre helseskadelige faktorer og som ligger i trafiksikre omgivelser.
 - Sørge for at uteområdet ikke blir belastet med bilkjøring, redusere bygningens fotavtrykk og sikre tilgjengelighet for alle.
 - Innslag av naturelementer og variert terreng, mulighet for både sol og skygge.
 - Uteområder som fungerer som sosiale møteplasser med funksjoner tilpasset alle.
 - Unngå store flater som kan brukes til få aktiviteter, som for eksempel fotballbaner. Det er bedre med mellomstore rom eller soner som har gode forbindelser med hverandre, og som ikke er for funksjonsbestemte.
 - Sikre lagerareal og god overvannshåndtering
- *Anbefalinger om arealstørrelse*
 - *Skoler:* Uteområdet pr. elev i grunnskolen bør være på minst 30 m².

- I bysentrum/ tett bebyggelse anbefales det at arealet kan reduseres til 18 m² pr elev. Det anbefales at kommunene kartfester og identifiserer sonene.

- *Anbefalinger om kompenserende tiltak og utradisjonelle uteområder.*

Uteområder i skoler og barnehager som er for små, bør kompenseres for ved å høyne innholdskvalitetene.

For skoler:

- Bruk av tilleggsarealer bør som hovedregel unngås, og er en nødløsning når uteområdet er for lite. Dersom man benytter tilleggsareal, bør det primært ligge i direkte tilknytning til eksisterende uteområder.
- Offentlig grønnstruktur og andre offentlige arealer bør kunne brukes som tilleggsareal, men dette krever at konsekvensene for andre brukergrupper blir vurdert.
- Dersom tilleggsarealet ikke ligger i direkte tilknytning til eksisterende uteområde, er trafiksikker adkomst viktig. Kryssing av veg bør som hovedregel unngås. Dersom en likevel må krysse veg, er det viktig at vegen har lite trafikk.
- Det bør stilles samme krav til tilleggsarealet som til uteområdet for øvrig og de generelle anbefalingene om faktorer/funksjoner som ble gitt for å sikre god kvalitet i uteområdene til skoler og barnehager, bør også gjelde for tilleggsarealene.
- *Organisatoriske forhold*
 - Kompenserende tiltak stiller krav til organisering, bla. av tilsyn ute, og de organisatoriske tiltakene bør beskrives i forbindelse med godkjenning av virksomheten.
 - Delt friminutt er et mulig tiltak dersom eksisterende arealer er for små, men bør som hovedregel unngås.
 - Ansvarsforhold når det gjelder sikkerhet tilknyttet utforming og lekeplassutstyr o.l. bør klargjøres dersom tilleggsarealet ikke er skolens (ev. barnehagens) hovedansvar.
- *Bruk av utradisjonelle løsninger, eksempelvis takterrasser*
 - Takløsninger for nye anlegg bør unngås. Slike løsninger er vanligvis ingen fullgod erstatning for uteområder på bakken for barnehager og skoler. Dersom man likevel må benytte takløsninger, bør det finnes et minimumsareal på 2000 m² på ett sted, både for skoler og barnehager.
 - Dersom tak tas i bruk bør det stilles krav om at takkonstruksjonen tåler tilstrekkelig vekstmedium som muliggjør å etablere busk- og trevegetasjon.
 - Det bør også etableres sol- og vindbeskyttelse på takene fordi de er mer vindutsatte og soleksponerte enn områder på bakken.
 - Tak krever ekstra sikkerhetstiltak som bør beskrives.
 - Takene bør være åpne og lett tilgjengelige fra utsiden, både av hensyn til brann, evakuering og av hensyn til tilgjengelighet.
- *Planprosess*
 - Tverrfaglig arbeid i planprosessene bør styrkes, og medvirkning er nødvendig. Alle sentrale brukere, både barn, elever, nærmiljøet og ansatte bør involveres. Arbeidet med miljørettet

helsevern bør følge hele planprosessen, og er et ansvar som alle de involverte partene bør ivareta.

- *Forslag til tiltak på nasjonalt nivå*
 - Behov for mer kunnskap om uteområder i skoler og barnehager
 - Behov for gode eksempler
 - Etablere flere økonomiske insentivordninger
 - Bedre veiledning og bedre samarbeid mellom sentrale myndigheter

Krav til uteområder i regelverk

Folkehelseloven

Folkehelselovens formål (§ 1) er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller, forebygge sykdom, skade og lidelse, og beskytte befolkningen mot helsetrusler. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal videre legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting (§ 4). Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne (§5). Oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi og kommuneplaner etter plan – og bygningsloven kapittel 11 (§ 6). Kommunen skal videre iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer (§ 7).

Folkehelseloven § 8 gir hjemmel til å gi forskrifter om krav til miljø og helse i virksomheter og eiendommer, blant annet barnehager og skoler. Kommunen skal føre tilsyn med virksomheter og eiendommer (§ 9).

Forskrift om miljørettet helsevern

Forskriften er hjemlet i folkehelseloven § 8 og stiller krav til miljø og helse i alle virksomheter og eiendommer, og gjelder for barnehager og skoler.

Kommunen fører tilsyn etter forskriften.

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger

Forskriften er hjemlet i folkehelseloven § 8, og stiller nærmere krav til miljøet i barnehager, skoler, skolefritidsordninger og leksehjelpordninger. I henhold til formålsbestemmelsen (§ 1), skal forskriften bidra til at miljøet fremmer barns og elevers helse, trivsel, lek og læring, samt at sykdom, skade og alvorlige hendelser forebygges. Forskriften gjelder både for planlegging, tilrettelegging og drift, jf. § 2.

Det stilles flere miljø- og helsebegrunnede krav i forskriften, og det presiseres at skolers og barnehagers lokaler og uteområder skal være utformet slik at de fremmer helse, trivsel, lek og læring for alle barn og elever, samt dekker behov for aktivitet og hvile (jf. § 4). I henhold til § 5 skal det ved valg av beliggenhet tas hensyn til områdets utforming, og virksomhetens lokaler og uteområder skal ha belysning som er tilpasset planlagt bruk (§ 7), være beskyttet mot støy (§ 8), og det skal foreligge en oppdatert og langsiktig vedlikeholdsplan som sikrer at lokaler og uteområder vedlikeholdes på en helsemessig tilfredsstillende måte (§ 16).

Barnehager og skoler skal godkjennes av kommunen før oppstart (§ 15).

Kommunen fører tilsyn med at virksomhetene oppfyller kravene i forskriften. Kommunen kan bruke virkemidlene i folkehelseloven §§ 13 til 17 for å følge opp forhold som kan ha en innvirkning på helsen. Helsedirektoratet har laget oppdatert veiledning til forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger. I denne veiledningen inngår både arealnormer for skoler og veiledning til utforming av uteområder i barnehager og skoler. Veiledningen til forskriften ble publisert 1. juli 2023. Eventuelle endringer i anbefalinger om utformingen av uteområder vil legges til i veiledningen etter at ekstern høring er gjennomført.

Plan- og bygningsloven

Det følger av formålsparagrafen (§ 1) til plan- og bygningsloven at hensynet til barn og unges oppvekstsvilkår skal ivaretas både i planlegging og i den enkelte byggesaken. Kommunestyret skal sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen (§ 3-3). Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge (§ 5-1).

Byggteknisk forskrift

Byggteknisk forskrift § 5-6 sier at for blant annet skoler og barnehager *der det etter kommunens skjønn er nødvendig å avsette et minste uteoppholdsareal, bør det i planbestemmelsene angis minste uteoppholdsareal inklusivt lekeareal*. Videre gir forskriften detaljerte føringer for utforming av uteområder generelt, som ikke er myntet spesielt på skoler eller barnehager. Føringene omfatter en rekke forhold som f.eks. universell utforming, uteområdets funksjoner og kvaliteter, sol- og lysforhold, støy, skjerming mot trafikk (hvor lekearealer er spesifikt nevnt), plassering av bygninger på tomta som sikrer gode uteområder, mv.

Opplæringsloven

Opplæringslovens formål er å legge til rette for at barn, ungdom og voksne får god opplæring i et godt miljø, jf. § 1-1.

Etter § 12-2 har alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. Opplæringsloven § 12-7 slår fast at *Alle elever har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira*.

Det følger av lovens § 4-5 at *Kommunen skal leggje til rette for lek og kultur- og fritidsaktivitetar i skolefritidsordninga*.

Barnehageloven

Det følger av barnehageloven § 2 at *Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter*. Barnehagens rolle i å ivareta barnas behov for lek er utdypet i Rammeplan for barnehagen, hvor det blant annet framgår at *Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne*.

“Kropp, bevegelse, mat og helse” er et av fagområdene som etter Rammeplanen skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagens innsats på dette fagområdet skal blant annet bidra til at barna *opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt; videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper, samt opplever å vurdere og mestre risikofyllt lek gjennom kroppslige utfordringer*.

Det framgår også at *personalet skal ... gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet.*

Barnehageloven § 7b fastslår at barnehagers lokaler og utearealer skal ligge samlet, med mindre særlige hensyn tilsier at de er på ulike steder.

Andre relevante føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

I tråd med plan- og bygningsloven § 6-1 legger regjeringen hvert fjerde år frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen. I *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027* fremheves spesielt: *Gode skoler og barnehager og et godt kulturtilbud er en forutsetning for et godt bomiljø. Sosiale og helsemessige utfordringer knyttet til fortetting kan løses gjennom god planlegging. Derfor er det sentralt at folkehelse ivaretas i planleggingen av våre byer og tettsteder. Gjennom god arkitektur og planlegging kan fylkeskommunene og kommunene være med å utvikle gode lokalsamfunn og boligområder, stimulere til fysisk aktivitet og et mer helsefremmende miljø. Vi vil i fremtiden etterspørre byer og tettsteder med både urbane og grønne kvaliteter, og med attraktive byrom, møteplasser og utearealer. Ved planlegging av barnehager og skoler forventes det at det vurderes lokalisering og arealbehov tidlig i planprosessene i samarbeid med relevante aktører.*

Nasjonale interesser i arealplanlegging på folkehelseområdet

Kommuner har hovedansvaret for arealplanlegging etter plan- og bygningsloven og bestemmer ut fra en helhetsvurdering hvordan arealer skal brukes, men skal samtidig ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser, jf. H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven - regjeringen.no.

To viktige nasjonale hensyn på folkehelseområdet er hensynet til barn og unge, og hensynet til fysisk aktivitet, Innsigelser i arealplanlegging ved interesser av nasjonal eller vesentlig regional betydning - Helsedirektoratet.

På folkehelseområdet, herunder miljørettet helsevern, har blant annet Statsforvalter innsigelseskompetanse.

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

I desember 2024 vedtok regjeringen Statlige planretningslinjer (SPR) for arealbruk og mobilitet, jf. plan- og bygningsloven § 6-2. Planretningslinjer erstatter tidligere statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og gjelder ved statlig, regional og kommunal planlegging. Formålet er å sikre en samordnet og bærekraftig bolig-, areal- og transportplanlegging og bidra til mer effektive planprosesser. I retningslinjen heter det blant annet: "Planlegging skal ivareta trafiksikkerhet for alle trafikantgrupper, spesielt gående og syklende, og særskilt sikre trygg skolevei" (pkt. 3.12).

Normer og veiledning

Hvordan fungerer arealnормer og anbefalinger?

I planlegging og detaljutforming er det vanlig å anvende ulike former for arealnормer for å sikre sentrale minimumskvaliteter på bebyggelse og uteområder (Thorén et al., 2000). Arealnormer kan være skriftlige krav eller regler som er nedfelt i lovverk, forskrifter eller kommunale planer (Thorén et al. 2000; Thorén et al. 2019). I slike tilfeller er arealnормene ofte politisk vedtatt og oppfattes som arealkrav (Thorén et al. 2019). Arealnormer kan imidlertid også være en del av den erfaringsbaserte kunnskapen hos fagfolk, og derigjennom fungere mer som en rettesnor i planleggingsarbeidet heller enn et eksplisitt krav. Ingen av de andre nordiske landene har *arealkrav* som konkretiserer arealstørrelse for uteområder i skoler, men nasjonale *anbefalinger* foreligger blant annet i Sverige der 30 m²/elev er anbefalt. Her til lands er det eksempler på kommuner som har politisk vedtatte arealkrav. I Kristiansand er det krav om at uteområdene skal ha en arealstørrelse tilsvarende minst 33 m²/elev, mens i Trondheim er minimumskravet på 25 m²/elev. Begge kravene er imidlertid godt under gjeldende anbefaling på 50 m²/elev (Helsedirektoratet, 2024; Thorén et al. 2019).

Både i Norge og Sverige finnes det informasjon og statistikk som viser at uteareal per elev i skoler har blitt redusert på kort tid, særlig i tettbygde områder (Folkhälsomyndigheten, 2024; Nilsen, 2014; Thorén et al., 2019). Det er begrenset med forskning på arealnормer og normbruk (Thorén et al. 2019), men en eldre norsk studie av normbruk i arealplanlegging avdekket at tallfestede normer har betydning for boligkvalitet og at normer bidrar til å sikre at en viss arealstørrelse blir ivaretatt (Thorén et al. 2000).

At arealnормer er viktige, viser også konklusjonen i en innsigelsessak fra statsforvalteren i Rogaland som kom våren 2024. Av konklusjonen framgår det at detaljreguleringen for Vaulen skole i Stavanger kommune ikke godkjennes fordi planene for skolens uteområde ikke var tilfredsstillende i lys av nasjonale anbefalinger og føringer på området (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2024). Funnet fra ovennevnte studie og resultatet av innsigelsen viser at tallfestede normer får gjennomslag, og arealnормer er således viktig i arbeidet med å sikre gode uteområder i skoler. Arealnormer kan bidra til å motvirke at arealstørrelsen på uteområdene reduseres ytterligere over tid.

Tidligere veiledning om arealnормer for uteområder

Helsedirektoratet ga i 2013 ut anbefalte arealnормer for uteområder i skoler. Veiledningen var basert på rapporten “Skolens utearealer. Om behovet for arealnормer og virkemidler” (IS1130/2003) som ble utgitt av Helsedirektoratet i 2003 (Thorén, 2003).

Følgende framgikk av Helsedirektoratets tidligere veileder om Miljø og helse i skolen, som ble erstattet av ny veiledning 01.07.23:

Utearealene

Skolens utearealer må være trafikksikre og by på muligheter for fysisk aktivitet, men også sosialt samvær, rekreasjon og hvile. Disse hensynene bør ivaretas allerede ved gjennomgang av reguleringsplan og valg av beliggenhet for skolen.

Utformingen må fremme lek og motorisk utvikling, stimulere til egenaktivitet, men også til organiserte aktiviteter bl.a. i undervisningen. Alle elever må kunne bruke utearealet. Det foreligger generelle anbefalinger om minimum nettoareal per elev på 50 kvadratmeter justert etter skolestørrelse og beliggenhet (IS-1130 Helsedirektoratet).

For nye skoler er anbefalingen (ref. rapport fra IS-1130/ 2003):

- Færre enn 100 elever samlet minimumsareal ca. 5000 m².
- Mellom 100 og 300 elever samlet minimumsareal ca. 10 000.
- Flere enn 300 elever samlet minimumsareal ca. 15 000 m² med tillegg på 25 m² for hver elev over 300.

Areal i seg selv er ikke nok til å ha et tilfredsstillende uteområde. Variert tilrettelegging og organisering av bruken av arealene er minst like viktig. På skoler med mindre areal enn anbefalt norm vil dette være spesielt viktig. Tilleggsareal i rimelig nærhet, som f.eks. idrettsanlegg, skog og utmark, som skolen disponerer i skoletiden, vil normalt kunne regnes med i arealet.

Avhengig av skolestørrelse og tilgjengelig areal, legges det til grunn at det tilgjengelige utearealet uansett må gi elevene mulighet for følgende funksjoner:

- Rom for utøvelse av allsidig og variert fysisk aktivitet.
- Rom for ulike typer sosial/trivselsfremmende aktiviteter.
- Rom for å tilegne seg ny kunnskap og utøve virkelighetsnær læring.

Skoledagen bør organiseres slik at elevene sikres god tilgang til apparater og aktivitetsområder. Dette kan eksempelvis gjøres ved å regulere tilgangen mellom trinn og klasser, eller ved at uteområdet disponeres i ulike tidsrom. Anbefalingen gjelder alle skoletyper, men det anses som viktigst at kravene ikke fravikes i de laveste skoletrinnene. Dette fordi de ikke i samme grad som elever ved ungdomsskole og videregående opplæring kan benytte andre anlegg i nærheten av skolen.

Uteområder i eksisterende veiledning fra myndighetene

I ny veileder til forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger gir Helsedirektoratet veiledning om utforming av uteområder i skoler i barnehager. Det gis veiledning om hvorfor uteområdene er viktige, trafikksikkerhet, samt anbefaling om innslag av naturelementer og variert terreng. I tillegg henviser veilederen til veiledning fra andre myndigheter. I punktet *Utforming av uteområder* framgår følgende:

Det er viktig med god tilgang til uteområder med variert innhold og funksjoner tilpasset alle, ulike aldersgrupper og funksjonsnivåer. Barna oppholder seg store deler av dagen i barnehagen eller på skolen, og en god del av aktiviteten foregår ute. Uteområdene er et fristed og en arena for lek, fysisk aktivitet og motorisk utvikling. God utforming av uteområdene kan bidra til å motvirke inaktivitet og stillesitting, og dermed også til å bedre barns og elevers helse. Siden barnehager og skoler er arenaer som treffer de fleste barn og ungdom kan gode uteområder bidra til å redusere sosial ulikhet i helse.

Uteområder i barnehager og skoler fungerer i mange tilfeller også som møteplass og arenaer for lek og aktivitet i nærmiljøet, noe som bør tas hensyn til i vurderingen av utformingen av uteområdet.

Byggteknisk forskrift § 8-3 regulerer krav til uteoppholdsareal ved oppføring av bygninger. Byggteknisk forskrift stiller krav om følgende:

- Uteoppholdsarealer skal etter sin funksjon være egnet for rekreasjon, lek og aktiviteter for ulike aldersgrupper.
- Uteoppholdsarealer skal plasseres og utformes slik at det oppnås god kvalitet med hensyn til sol- og lysforhold, støy- og annen miljøbelastning
- Uteoppholdsarealer skal utformes slik at personer ikke utsettes for farer, herunder
 - o Lekearealer skal avskjermes mot trafikk.
 - o Nivåforskjeller skal sikres slik at fallskader forebygges.
 - o Sikring av eventuelle basseng, brønn eller lignende

- Krav om universell utforming

I planleggingen av uteområder, herunder valg av beliggenhet (se § 5) for barnehager og skoler bør det også tas hensyn til:

- Naturelementer og variert terreng
 - o Uteområdet bør omfatte naturområder eller naturelementer, som viktige bidrag for rekreasjon, allsidig aktivitet, lek og læring. Vegetasjon er viktig for å ivareta skygge og motvirke helseskadelig UV-stråling, og kan også bidra til å dempe støy og absorbere luftforurensning.
- Mangfoldig bruk og tilgjengelighet for alle
 - o Uteområdene bør invitere til samhandling, fysisk og sosial aktivitet, rekreasjon og hvile med varierte funksjoner tilpasset alle.
 - o Uteområdene bør stimulere til varierte egenorganisert og organiserte aktiviteter for alle, herunder ulike aldersgrupper og funksjonsnivå.
 - o Uteområdene må være utformet slik at de sikrer tilgjengelighet for alle.
- Trafikksikre omgivelser
 - o Sørge for trafikksikre omgivelser og trygg adkomst
 - o Hjertesone er et samarbeid mellom mange aktører som alle ønsker å fremme barns trygghet, sikkerhet og helse på skoleveien, se [veiledning på Trygg Trafikk](#).

Arealnormer i barnehager

Barnehagens fysiske omgivelser må ha kvaliteter som stimulerer motorisk utvikling gjennom lek og fysisk utfoldelse, og som samtidig er trygge for barn i ulike aldersgrupper. Uteområdene må derfor være egnet, både i utforming og størrelse, for variert lek og utfoldelse under trygge forhold. Veiledende norm for barns lekeareal inne er 4 kvadratmeter netto per barn over tre år og om lag 1/3 mer (ca. 5,3 kvadratmeter) per barn under tre år. Utearealet i barnehagen bør være om lag seks ganger så stort som leke- og oppholdsarealet inne. Normen har Kunnskapsdepartementet gitt i [rundskriv F-08-06](#), se [veiledning fra Utdanningsdirektoratet](#).

Uteområdet bør minst være seks ganger så stort som innearealene. Det vil si ca. 24 kvadratmeter for barn over 3 år og 33 kvadratmeter under 3 år. Det er områder for barns lek som inkluderes. Områder til for eksempel boder/ skur for oppbevaring av leker og sykkelstativ kommer i tillegg. Det må samtidig være mulighet for barn å sove ute uten at det kommer i konflikt med barn som leker.

Kunnskapsdepartementet har utarbeidet [Veiledning for utforming av barnehagens utearealer](#).

Utendørs arealnormer for skoler

Forskriften stiller krav til utformingen av uteområder. Kravet til helsefremmende uteområder forutsetter at uteområdet har en viss størrelse for å få på plass kvaliteter i utformingen, som naturelementer, variert terreng m.v for å sikre mangfoldig bruk og forhindre slitasje. Gjeldende anbefaling er 50 m² per barn.

Utendørs arealnormer for skoler, utforming av uteområder og bruk av kompensierende tiltak i barnehager og skoler er under revisjon og vurderes på bakgrunn av oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Kartlegging av uteområder ved norske grunnskoler (2025)

Hovedfunn i kartleggingsrapport

Urbane versus rurale skoler

Definisjonen av urbane og rurale områder i rapporten tar utgangspunkt i befolkningstetthet i tilknytning til skolen. Skolekretser klassifiseres i tre kategorier basert på befolkningstetthet basert på SSB's sentralitetsindeks:

Rurale områder: under 1000 innbyggere per kvadratkilometer.

Urbane områder: mellom 1000 og 3000 innbyggere per kvadratkilometer.

Kompakte urbane områder: over 3000 innbyggere per kvadratkilometer.

Arealstørrelse på uteområdene

I kartleggingsrapporten viser at gjennomsnittsstørrelsen på uteområdet i norske grunnskoler er 67 m² per elev, men 39 % av skolene oppfyller ikke minimumsnormen på 50 m² (Nordbø et.al 2025). Beregnet på antall elever fremfor antall skoler, innebærer dette at 56 % av norske grunnskoleelever (353 267 elever) går på grunnskoler med uteområder som ikke tilfredsstiller gjeldende norm. I rurale områder oppfyller 72 % av grunnskolene normen, mens bare 13 % av grunnskolene i kompakte urbane områder gjør det samme. Av alle grunnskolene i utvalget har 20 % uteområder på mindre enn 30 m² per elev, som foreslås som norm i rapporten fra NMBU fra 2019. Utfordringer med å oppfylle eksisterende norm på 50 m² og den foreslåtte normen på 30 m² gjør seg særlig gjeldende i urbane og kompakte urbane områder.

Innhold i uteområdene

Naturlige elementer som gress, trær og sand/stein utgjør i snitt 67 % av skolenes uteområder, mens menneskeskapte overflater som asfalt, betong, gummifelt og kunstgress dekker 33 % av arealet (Nordbø et.al 2025). Skoler med mindre uteområder har en høyere andel harde overflater og mindre natur. Skoler som oppfyller 50 m²-normen har i snitt 78 m² natur per elev, sammenlignet med kun 15 m² per elev for grunnskoler som ikke oppfyller normen.

Grøntområder i skolens potensielle tilleggsarealer

Skoler som ikke oppfyller gjeldende arealnorm, har i snitt 9 % mindre natur- og grønntområder i tilleggsarealene sammenlignet med de som oppfyller normen (Nordbø et.al 2025). Det ble ikke funnet noen klare mønstre for at omkringliggende natur- og grønntområder kompenserer for mangel på natur i skolenes uteområder. Dette skaper dermed en dobbel byrde for elever på grunnskoler i kompakte urbane områder, der forekomsten av natur- og grønntområder er mindre, både i skolenes uteområder og i de øvrige tilleggsarealene.

Mulige konsekvenser av å redusere arealnormen

Arealnorm som ideal eller realistisk tilpasning?

Rapporten understreker at analysene i rapporten ikke alene kan danne grunnlag for å avgjøre om utearealet per elev bør reduseres (Nordbø et.al 2025). Det finnes heller ikke tilstrekkelig grunnlag i eksisterende forskning for å si mye om hvordan arealstørrelsen påvirker barns helse og utvikling. Det rapporten imidlertid kan si noe om, er at når uteområder har positive effekter på barnas levekår, er det fordi arealene gir plass til funksjoner som påvirker de biologiske, sosiale og psykologiske prosessene som fører til helse og utvikling. Vi vet også at naturområder kan fremme variert lek, beskytte mot UV-stråling, øke fysisk aktivitet og forbedre kognitive ferdigheter. Rapporten peker også på at vi kan anta at økende urbanisering fører til mindre uteområder, som ofte har dårligere kvalitet og færre naturelementer. Rapporten reiser spørsmålet om normen bør reduseres for å reflektere en *realistisk tilpasning* til eksisterende forhold, eller opprettholdes som et *ideal* for en ønsket utvikling.

Mindre areal = lavere kvalitet og mindre natur

Analysene i kartleggingen viser at kvaliteten på skolens uteområder er dårligere ved høyere befolkningstetthet (Nordbø et.al 2025). Skoler i de mest kompakte urbane områdene har flere harde overflater og færre naturlige elementer som gress, trær og sand/stein, sammenliknet med skoler i rurale områder som har større og mer varierte uteområder. Et viktig funn i kartleggingen er at mindre uteområder inneholder mindre natur. Skoler som ikke oppfyller dagens norm på 50 m² uteareal per elev, har betydelig mindre areal med trær (4 m² per elev) enn de som oppfyller normen (27 m² per elev). Dette betyr at skoler som oppfyller normen har nesten syv ganger så stort areal med trær per elev. Når skolens uteområder blir mindre, reduseres forekomsten av naturlige elementer til fordel for betong og harde flater.

Trengsel, sosiale forskjeller og urban sårbarhet

Små uteoppholdsarealer i urbane strøk med høy elevtetthet kan føre til trengsel, redusert aktivitetsmulighet, og negative konsekvenser for elevenes trivsel og læring (Nordbø et.al 2025). Trengsel kan redusere barns opplevelse av frihet og selvstyrt lek, og kan begrense sosial interaksjon, føre til konflikter, ekskludering og mindre fysisk aktivitet. Små utearealer kan også skape organisatoriske utfordringer, som behov for å dele elevgrupper og tilpasse tidsplaner. Dette kan begrense elevenes mulighet til fri og spontan bruk av uteområdene. Høyt press på arealene kan påvirke elevenes valg av aktiviteter, med mer strukturerte og konkurransepregede aktiviteter som prioriteres over fri lek. Åpne og varierte uteområder kan redusere kjønnsforskjeller i aktivitetspreferanser og styrke samspillet mellom ulike grupper som foretrekker alternative former for aktivitet, som jenter eller barn med funksjonsnedsettelse.

Thoren et.al (2019) foreslo mer fleksible normer for urbane områder, med en reduksjon til 18 m² per elev i bysentrum. Kartleggingsrapporten peker på at fleksible normer i kompakte urbane strøk kan forsterke ulikheter mellom barn i urbane og rurale områder, spesielt når det kombineres med eksisterende ulikheter i tilgang til natur og grøntområder (Nordbø et.al 2025). Lavere arealnormer i urbane områder risikerer å forsterke sosiale og geografiske skjevheter.

Grenser for kvalitet

Kvaliteten på uteområdene bør støtte barns fysiske, sosiale og kognitive utvikling (Nordbø et.al 2025). For å kompensere for mindre uteområder kreves målrettede tiltak, slik som å inkludere natur, terrengvariasjon, og skjermede områder for ulike typer aktiviteter. Det stilles likevel spørsmål ved om 30 m² per elev er tilstrekkelig for å ivareta elevenes behov. Funnene antyder at en reduksjon i normen i tettbygde områder ikke nødvendigvis vil styrke kvaliteten, men kan legitimere en uheldig utvikling med små og ensartede uteområder. Resultatene gir et usikkert grunnlag for å støtte hypotesen om at høyere kvalitet kan kompensere for mindre areal. Kvalitet på uteområdene er også vanskeligere å regulere enn kvantitet, ettersom det innebærer subjektive og kontekstavhengige vurderinger. Normer kan fastsette minimumskrav til arealstørrelse, men gir mindre kontroll over innhold og utforming.

Effekter av natur i skolens uteområder og kompenserende nærnatur

Det er vanskelig å fastslå hvor mye natur i skolens uteområde som er "nok" for å oppnå positive effekter (Nordbø et.al 2025). Noen miljøpåvirkninger har umiddelbare effekter, mens eksponering for natur kan ha små effekter på kort sikt, men betydelige kumulative effekter over tid. Natur i skolens uteområder kan fremme variert bruk og lek, beskytte mot UV-stråling, øke fysisk aktivitet og forbedre kognitive ferdigheter.

Effektene av natur kan variere, og overdreven eksponering kan ha negative effekter som allergier og skader (Nordbø et.al 2025). Tilgang til nærliggende grøntområder kan kompensere for mangelen på natur i små skoleuteområder, men dette avhenger av tilgjengelighet og tilrettelegging. Skoler med

små uteområder har ofte også mindre omkringliggende natur, hvilket forsterker byrden for barn i tettbygde områder.

Arealnormen i et bredere samfunnsperspektiv

Skolens uteområder er viktige nærmiljøressurser som kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller og styrke folkehelsen (Nordbø et.al 2025). Arealnormen reflekterer samfunnets prioriteringer for barn og unge. En norm på 50 m² signaliserer samfunnets forpliktelser til barns rettigheter, mens en reduksjon til 30 m² kan sees som en tilpasning til eksisterende utfordringer.

Forskning viser at uten krav til arealstørrelse reduseres arealene i praksis (Nordbø et.al 2025). En ekstra kvadratmeter med natur i urbane områder kan ha større verdi enn i rurale områder, da det kompenserer for mangelen på natur og rom for utfoldelse i byer. Dette taler mot å tillate avvik fra normen i urbane områder, hvor behovet for kvalitetsrike uteområder er stort. En lavere norm kan være mer realistisk i urbane strøk, men må balanseres mot risikoen for å redusere ambisjonene om helsefremmende omgivelser for alle elever.

Helsedirektoratets vurderinger

Flere av anbefalingene fra NMBU-rapporten er allerede en del av krav i lov eller forskrift eller følger av gjeldende veiledning fra myndighetene, og er derfor videreført i ny veiledning. Veiledningen om uteområder i barnehager og skoler skal rettes mot all planlegging av skoler og barnehager i Norge. Ulike kommuner har ulike forutsetninger både for å avsette tilstrekkelig areal og annen utforming, som etablering av vegetasjon mm., og barnehage- og skoleeiere har ulike forutsetninger for å finne gode løsninger innenfor det arealet som er avsatt. Slike ulikheter er forsøkt ivarettatt i veiledningen.

Kartleggingsrapporten fremhever utfordringer med små utearealer i grunnskoler, spesielt i urbane områder. Dette kan føre til trengsel, lavere kvalitet og redusert tilgang på natur, som påvirker elevenes helse, trivsel og læring. Kvalitet er vanskeligere å regulere enn kvantitet, og fleksible normer kan forsterke sosiale og geografiske ulikheter. Det er behov for en helhetlig tilnærming som ivaretar både kvantitet og kvalitet i uteområdene.

Mange skoler, spesielt i urbane strøk, oppfyller verken gjeldende arealnorm på 50 m² per elev eller den foreslåtte normen på 30 m². Mangelen på natur i uteområdene samsvarer ofte med lav andel natur- og grøntområder i skolens tilleggsareal. Dette understreker viktigheten av ambisiøse normer og tiltak for å styrke kvaliteten og tilgjengeligheten på uteområdene, samtidig som normen skal være realistisk mulig å oppnå.

Forslag til nye nasjonale anbefalinger for uteområder i barnehager og skoler

Anbefaling om utendørs arealnormer i skolen

Vurdering av bruk av arealnormer

I NMBU-rapporten vises det til at en av hovedgrunnene til å anbefale arealstørrelser for uteområdene er at slike anbefalinger danner grunnlaget for å dimensjonere skole- og barnehagetomtene, og dermed også uteområdene, i overordnet kommunal planlegging (Thorén et al. 2019). Videre viser studien til at arealnormer ikke nødvendigvis fremmer det beste, men hindrer det verste. Gjennomgang av litteraturstudier viser at det ikke er avdekket positiv sammenheng mellom arealstørrelse og de sentrale utfallsmålene knyttet til helse og trivsel. Denne slutningen er trukket fordi det foreligger for få studier på dette området.

Kravet i forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger om helsemessig tilfredsstillende virksomhet knytter seg til utforming. Tilstrekkelig tilgjengelig areal er en forutsetning for at kravet til helsemessig tilfredsstillende utforming av uteområdene kan oppfylles.

NMBU-rapporten peker på at det er få studier om normer og bruk av normer internasjonalt, men at det finnes norske og svenske studier, som viser at uteområdene er blitt redusert på kort tid i begge land, til dels ganske mye, særlig der folk bor tettest (Thorén et al. 2019). En norsk studie av normbruk tilknyttet arealplanlegging generelt fra 2000-tallet avdekket at tallfestede normer har betydning for boligkvalitet og sikrer at en viss arealstørrelse blir ivaretatt. En omfattende spørreundersøkelse fra 2014 avdekket dessuten at det store flertallet av norske landskapsarkitekter ønsker seg arealnormer. NMBU-rapporten anbefaler at arealnormer bør videreføres som virkemiddel i skoler og barnehager. Forskning viser også at uten krav til arealstørrelse reduseres arealene i praksis. Innsigelsessaken fra Statsforvalteren i Rogaland våren 2024 viser også viktigheten av arealnormer og at tallfestede normer får gjennomslag og er viktige for å sikre gode uteområder i barnehager og skoler.

Helsedirektoratet mener på bakgrunn av dette at arealnormer kan bidra til å ivareta barn og elevers behov for tilstrekkelig areal på uteområdet som kan bidra til å sikre helse, trivsel, lek og læring. Det vises også til at det allerede er etablerte arealnormer for uteområder på skoler på 50 kvadratmeter, i tillegg til at det for barnehager er etablerte arealnormer fastsatt av Kunnskapsdepartementet.

Helsedirektoratet foreslår at bruk av arealnorm for skoler videreføres.

Anbefaling om arealnorm på 50 m² per elev i rurale strøk

På bakgrunn av oppdatert kunnskapsgrunnlag anbefales det i NMBU-rapporten en reduksjon i arealnormer fra 50 m² per barn til 30 m² per barn (Thorén et al. 2019). Erfaringstall fra andre nordiske land og eksempelkommunene i rapporten danner grunnlaget for å anbefale en minimumsstørrelse på 30 m² per elev for skoleanlegg. Dette gjelder for nye skoleanlegg. Rapporten trekker frem at bakgrunns materialet for anbefalingen om 30 m² per barn er mer omfattende enn bakgrunns materialet fra gjennomsnittstallene for skoleanlegg i Nordland fylke som lå til grunn i 2003.

En arealnorm på 30 m² vil være over smertegrensen på 20 m² per barn og gi nok plass til både god kvalitet på innholdet, varierte funksjoner og for å unngå slitasje. Arealnormen på 30 m² er i samsvar med de andre nordiske landene. En reduksjon i arealnormen vil gjøre det mer realistisk for kommunene å avsette tilstrekkelig areal til uteområdene i skolene, sammenlignet med arealnorm på 50 m². NMBU-rapporten trekker også frem at det i praksis har vært vanskelig å ivareta 50 m² per elev i mange tilfeller.

Vi ser i kartleggingsrapporten at det er store geografiske forskjeller i arealstørrelse på uteområdene. I rurale områder er det 28 % av skolene som ikke oppfyller den eksisterende normen på 50 m², mens 9 % av skolene i rurale områder har et uteoppholdsareal på under 30 m². Dette indikerer at det er en stor andel skoler faktisk oppfyller minimumsnormen og avsetter tilstrekkelig areal til skolens uteområder. Dette gjelder spesielt for skoler som ligger i rurale strøk. Vi ser også at skolene som oppfyller minimumsnormen på 50 m² per elev har mer naturlige elementer som gress, trær og sand/stein på uteområdene og vi vet at natur i skolens uteområder kan fremme variert bruk og lek, beskytte mot UV-stråling, øke fysisk aktivitet og forbedre kognitive ferdigheter.

I Norge og andre vestlige land anses skolen som mer enn en utdanningsinstitusjon; den er et viktig knutepunkt i nærmiljøet og lokalsamfunnet. Skolen fungerer som en sosial møteplass og arena for

egenorganisert aktivitet. Vi vet at når nærmiljøanlegg ved skoler utnyttes godt, kan disse øke aktivitetsnivået til barn og unge både i skoletiden og på fritiden.

Skolens uteområder har også fått økt fokus som læringsarenaer, spesielt etter innføringen av Kunnskapsløftet 2020, som fremmer utforskende og praktisk læring. Regjeringen har også lagt frem en stortingsmelding som støtter mer praktisk læring og fysisk aktivitet, inkludert bruk av uteområder. Dette viser at uteområdene i norske skoler skal fungere som viktige pedagogiske og helsefremmende arenaer fremover og nok plass til praktisk læring på uteområdene bør prioriteres.

Kunnskapsgrunnlaget viser også at tilgang til grøntområder i nærmiljøet, spesielt «nærnaturen» med gress, trær og annen vegetasjon, er forbundet med høyere fysisk aktivitetsnivå blant barn og bedre helse og trivsel for folk generelt. Slike områder er verdifulle for fri lek blant barn og er lettere tilgjengelige enn større, tilrettelagte områder. Tilgangen til nærnatur er spesielt viktig for barn, eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse, som er avhengige av korte avstander for å bruke uteområdene i hverdagen. Det er derfor viktig at skolens uteområder er en del av denne nærnaturen der folk bor, og at det avsettes tilstrekkelig areal til å ivareta dette på skolens uteområder.

Basert på overnevnte vurderinger mener Helsedirektoratet at den eksisterende normen på 50 m² per elev både er viktig å opprettholde og realistisk for skoler som har beliggenhet i rurale strøk. Definisjonen på rurale områder benyttet i kartleggingsrapporten må legges til grunn.

Helsedirektoratet foreslår at en arealnorm på 50 m² opprettholdes i rurale områder.

Anbefaling om arealnorm på 30 m² per elev i urbane strøk

NMBU-rapporten anbefaler at arealet i bysentrum/tett bybebyggelse kan reduseres til 18 kvadratmeter per elev i skoler og det anbefales at kommunene kartfester og identifiserer sonene der man aksepterer redusert areal (Thorén et al. 2019). Rapporten viser til praksis fra Oslo og Linköping.

Vi vurderer at praksis fra Oslo og Linköping ikke er tilstrekkelig grunnlag for å anbefale 18

kvadratmeter per elev. NMBU-rapporten viser til at det går en smertegrense på 20 m² per barn, som innebærer at arealet ikke bør være mindre enn dette.

Helsedirektoratet vurderer at det ikke er grunnlag for å anbefale normer på 18 m² per elev i bysentrum/tett bebyggelse. Vi vurderer at alle barn og unge har rett på god nok plass til natur og varierte aktiviteter på uteområdet uavhengig av hvor de bor. Kartleggingsrapporten peker på at fleksible normer i kompakte urbane strøk kan forsterke ulikheter mellom barn i urbane og rurale områder, spesielt når det kombineres med eksisterende ulikheter i tilgang til natur og grøntområder. En lavere norm kan være mer realistisk i urbane strøk, men må balanseres mot risikoen for å redusere ambisjonene om helhetlige, helsefremmende omgivelser for alle elever. Samtidig viser kunnskap at en arealnorm på 30 m² vil være over smertegrensen på 20 m² per barn og kan gi nok plass til både god kvalitet på innholdet, varierte funksjoner og for å unngå slitasje.

Helsedirektoratet mener at en arealnorm på minimum 30 m² bør gjelde i både urbane og kompakte urbane områder. Det vises til at alle elevers behov må ivaretas uavhengig av hvor skolen er lokalisert, samtidig som det bør anbefales arealnormer som er realistiske for kommunene å følge. Vi mener derfor det vil være fornuftig å differensiere mellom rurale og urbane områder. Definisjonen på urbane områder benyttet i kartleggingsrapporten må legges til grunn. I dette inngår både urbane og kompakte urbane områder.

Helsedirektorat foreslår en justering av arealnormer for uteområder i skoler fra 50 m² per barn til minimum 30 m² per barn i urbane områder.

Anbefalinger knyttet til både nye og eksisterende skoler

NMBU-rapporten knytter anbefalingen om areal til nye skoler, og ikke eksisterende skoler (Thorén et al. 2019). Helsedirektoratet viser til at det er ved etablering av nye skoler det er mulig å avsette areal til skolens uteområder. Samtidig tilsier forskriften at alle elevers behov skal ivaretas, uavhengig av når skolen er bygget, og at det legges vekt på tilstrekkelig areal som sikrer helse, trivsel, lek og læring. Dette taler for at normen bør omfatte alle skoler, ikke bare nye skoler. Ved eksisterende skoler der disponibelt areal er fastlagt, må det vurderes kompensierende tiltak som sørger for at kravet til helsemessig tilfredsstillende uteområder er oppfylt, selv om det er avvik fra faglige normer.

Helsedirektoratet foreslår at arealnormen gjelder for både nye og eksisterende skoler.

Anbefaling om utforming av uteområder

Rapporten fra NMBU (2019) anbefaler at uteområdene har *en overordnet formgivning som sikrer sonedeling/ romforløp med god integrering av funksjoner* (Thorén et al. 2019). Unngå store flater som kan brukes til få aktiviteter, som for eksempel fotballbaner. Det er bedre med mellomstore rom eller soner som har gode forbindelser med hverandre, og som ikke er for funksjonsbestemte. Sikre lagerareal og god overvannshåndtering

I NMBU-rapporten er dette formulert som en generell anbefaling, men knytter seg i stor grad til utnyttelse av areal. For fotballspill bør størrelsen på banen reduseres slik at arealet også kan romme enten andre former for ballspill eller andre aktivitetsmuligheter som for eksempel muligheter for balansering og klatring.

Helsedirektoratet vurderer ikke dette som en anbefaling om å unngå fotballbaner, men å utnytte arealene ved å legge til rette for flere former for ballspill og annen aktivitet. Flater med flere funksjoner vil fremme variasjon med mange og små nisjer framfor noen få store arealer, som for eksempel store ballarealer.

Skolen er en av de viktigste sosiale møteplassene i nærmiljøet og et satsningsområde for egenorganisert aktivitet. Fotball og annet ballspill er viktige egenorganiserte aktiviteter og reduksjon i areal på fotballbaner bør ikke gå på bekostning av ivaretagelse av ballspill i nærmiljøet.

Nyere forskning gjengitt i kartleggingsrapporten peker også på at det er vist at uteområder som fremmer fysisk aktivitet, kjennetegnes av tydelig avgrensede områder, skygge fra trær og muligheter for å balansere og klatre (Nordbø et.al 2025). En annen studie gjengitt i kartleggingsrapporten viser også til at det er viktig at uteområdene tilbyr en rekke ulike funksjoner og aktivitetsmuligheter, som ligger i nær tilknytning til hverandre, for å fremme aktivitet blant både gutter og jenter.

Helsedirektoratet foreslår å anbefale utforming av uteområdene med mellomstore rom/soner som legger til rette for flere funksjoner.

Anbefaling om bruk av kompensierende tiltak

Anbefalingen om at det avsettes henholdsvis 50 og 30 m² per barn på uteområdet i skolen er en faglig anbefaling. Det vil imidlertid i områder med arealknapphet være behov for å benytte kompensierende tiltak for å oppfylle kravene til helsemessig tilfredsstillende uteområder i forskriften. Det finnes ulike måter å kompensere for avvik fra faglig arealnorm i skolen. Kompenserende tiltak kan være å øke kvalitetene på uteområdet, benytte tilleggsareal eller plassere uteområdet, eller deler av det, på tak.

NMBU-rapporten gir forslag til anbefalinger om bruk av kompenserende tiltak ved avvik fra arealnorm. Helsedirektoratet vurderer at det ikke er hensiktsmessig å gi anbefalinger om avvik fra norm, men at dette heller bør formuleres som eksempler på kompenserende tiltak som kan bidra til at kravet til helsemessig tilfredsstillende uteområder oppfylles. Begrunnelsen for dette er at det i alle tilfeller må foretas en helhetsvurdering av uteområdet, og eksempler på kompenserende tiltak vil dekke behovet for veiledning om hvilke muligheter man kan vurdere konkret.

Økt kvalitet ved redusert areal

Kartleggingsrapporten viser til at å kompensere for mindre uteområder ved å styrke innholdskvalitetene vil kreve svært målrettede tiltak, som å inkludere natur, terrengvariasjon og skjermede områder for ulike typer aktiviteter. Den viser videre til at det er vanskelig å regulere kvalitet, samt at det går en grense for hvor mye en kan øke kvalitetene på uteområdet. Samlet gir resultatene et usikkert grunnlag for å støtte hypotesen om at høyere kvalitet kan kompensere for mindre areal. Helsedirektoratet vurderer at vi ikke vil komme med en anbefaling om å øke kvalitetene på uteområdet der det er redusert areal, men mener anbefaling om gode kvaliteter på uteområdet bør gjelde generelt.

Bruk av tilleggsarealer

Et kompenserende tiltak ved små arealer kan være bruk av tilleggsareal. Tilleggsareal kan for eksempel være offentlig grønnstruktur og andre offentlige arealer som egner seg for barn og unge.

NMBU-rapporten viser til at bruk av tilleggsarealer som hovedregel bør unngås, men kan være en nødløsning når uteområdet er for lite. Dette begrunnes i at hovedvalget bør være at det avsettes tilstrekkelig areal i tilknytning til skolen. Dersom man benytter tilleggsareal, bør det primært ligge i direkte tilknytning til eksisterende uteområder og ha trafiksikker adkomst. Det stilles samme krav til tilleggsarealet som til uteområdet for øvrig, og de generelle anbefalingene om faktorer/funksjoner som er gitt for å sikre god kvalitet i uteområdene til skoler, gjelder også for tilleggsarealene.

Helsedirektoratet viser til anbefalingen om at det avsettes henholdsvis 30 og 50 m² per elev på uteområdet. Bruk av tilleggsarealer er et eksempel på en "nødløsning" dersom arealnormen ikke kan oppfylles. Det må kunne dokumenteres at kravet til helsemessig tilfredsstillende utforming er oppfylt.

Kartleggingsrapporten viser at det ved skoler som ikke oppfyller gjeldende norm på 50 m² per elev i gjennomsnitt er 9 % mindre grøntområder i de potensielle tilleggsarealene sammenliknet med skoler som innfrir normen (Nordbø et.al 2025). Det kan se ut til at skoler som ikke oppfyller gjeldende norm har mindre tilgang til natur i skolens uteoppholdsarealer og i nærområdet rundt. Dette taler for at bruk av tilleggsarealer som kompenserende tiltak for manglende areal på uteområdet ikke er en fullgod løsning.

Helsedirektoratet har i tidligere veiledning til miljø og helse i skolen hatt følgende veiledningstekst om bruk av tilleggsareal: *Tilleggsareal i rimelig nærhet, som f.eks. idrettsanlegg, skog og utmark, som skolen disponerer i skoletiden, vil normalt kunne regnes med i arealet.* Vi vurderer, basert på oppdatert kunnskap, at hovedregelen bør være at areal per elev avsettes på skolens uteområde, altså arealet som er regulert til dette formålet, og at offentlig grønnstruktur og andre offentlige arealer som hovedregel ikke regnes med i arealet. Slike offentlige arealer som ikke er sikret elevenes bruk, kan senere bli omregulert til andre formål og gjøre dem utilgjengelige for elevene. Det er derfor viktig at det avsettes tilstrekkelig areal til skolens tilhørende uteområde når nye skoler planlegges.

Helsedirektoratet vurderer at offentlig grønnstruktur og andre offentlige arealer kan brukes som supplerende areal. Slike arealer kan være en ressurs for skolene fordi de inneholder naturelementer/skog som er av særlig betydning for barnas helse, trivsel, lek og læring. Ved bruk av slike arealer bør konsekvensene for andre brukergrupper blir vurdert.

Helsedirektoratet foreslår å anbefale at bruk av tilleggsarealer som kompensasjon for mindre areal som hovedregel bør unngås.

Bruk av takterrasser

Arealknapphet gjør at en i flere kommuner ønsker å ta i bruk uteområder på tak, eller liknende, både i skoler og barnehager. Eksempler på bruk av takterrasse som uteområde finnes blant annet i Oslo. I eksemplene fra Oslo blir det lagt vekt på at takene er åpne og lett tilgjengelige fra utsiden, ivaretar sikkerheten og er frodige. Rapporten viser til erfaringer med å utnytte tak til uteområder i Norge, blant annet i boligområder, særlig i form av dekker over parkeringsanlegg. Erfaringer fra slike løsninger kan overføres til barnehager og skoler.

Videre viser rapporten til at det foreligger lite systematisk kunnskap om hvordan uteområder på tak fungerer for brukerne. En dansk studie av barnehager gjengitt i NMBU-rapporten viste at uteområde på tak reduserte barnas tid ute og gjorde arbeidsdagen tungvint for de ansatte. På takterrassene undersøkt i studien var det mye bruk av gummi-asfalt og noen av takene var vindutsatte, noe som bidro ytterligere til å redusere utebruken. Det ble derfor oppsummert at takterrassene i de undersøkte prosjektene ikke kunne erstatte arealer på bakken. NMBU-rapporten viser til at innvendinger mot bruk av takløsninger ofte er begrunnet i sikkerhet og tilgjengelighet. Det er ønskelig at uteområdene er lett tilgjengelige både i normal åpningstid og som nærmiljøanlegg, noe som kan være mer utfordrende for uteområder plassert på tak (Thorén K.H, et al. 2019).

NMBU-rapporten konkluderer med at takløsninger for nye anlegg bør unngås og at slike løsninger vanligvis ikke er en fullgod erstatning for uteområder på bakken for barnehager og skoler. Videre kommer rapporten med konkrete anbefalinger til utførelse av takkonstruksjon som tåler vekstmedium for etablering av busker og trær, tilgjengelighet til uteområdet, minimumsareal på taket med mer.

Helsedirektoratet viser til at kravet til helsemessig tilfredsstillende utforming må være oppfylt på en takløsning på samme måte som øvrige uteområder. På en takløsning er det vanskelig å ivareta faglige anbefalinger om innslag av natur og variert terreng, i tillegg til bruk av uteområdet som nærmiljøanlegg. Basert på dette anbefales det at takløsninger unngås.

Helsedirektoratet foreslår å anbefale at uteområde på tak som hovedregel bør unngås.

Referanser

Cleveland, B., Backhouse, S., Chandler, P., McShane, I., Clinton, J.M., & Newton, C. (2023). Schools as community hubs: Building `more than a school` for community benefit.

Direktoratet for byggkvalitet. (2017). *Byggteknisk forskrift (TEK17)*

Folkhälsomyndigheten. (2024). Lagom sol och mer grönska. Utemiljöer i förskola och grundskola som främjar barns hälsa.

Gundersen V., Skår, M., O'Brien, L. C., & Follo, G. (2016). Children and nearby nature: A nationwide parental survey from Norway.

Helsedirektoratet (2015). Trivsel i skolen.

Helsedirektoratet (2024). Helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger.

Helse- og omsorgsdepartementet (2020). Sammen om aktive liv. Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029.

Helse- og omsorgsdepartementet. (2023a). *Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger*

Helse- og omsorgsdepartementet. (2023b). *Meld. St 15 (2022-2023). Folkehelsemeldinga- Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar.*

Ihlebak, C., Castellan, C., Flobak, J., & Eise, J. (2021). The school as an arena for co-creating participation, equity, and well being- A photovoice study from Norway.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)*

Kommunal- og distriktsdepartementet. (2019). Rikspolitiske retningslinjer

Kristiansen, F. (2020). Skoletidens bidrag til barns fysiske aktivitetsnivå og oppfyllelse av nasjonale helseanbefalinger for fysisk aktivitet.

Kunnskapsdepartementet. (2006). *Rundskriv F-08-06: Veiledende norm for barns lekeareal inne og ute i barnehagen*

Kunnskapsdepartementet. (2024). *Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5. og 10. Trinn*

Mikalsen, H. K., Ninive, G., & Lagestad, P. (2022). School's outdoor area as an educational and health-promoting resource for young teenagers.

Nordbø, E.C., Venter, Z.S., Ulset, V.S., Figari, H., Hansen, J., Korkou, M. & Scott, S. (2025) Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler. NINA Rapport 2551.

Opplæringslova. (2023). Lov om grunnskoleopplæringa og den videregående opplæringa.

SSB (2024). Sentralitetsindeksen: Oppdatering med 2020-2024 kommuner.

Thorén, A.-K. H., Guttu, J., & Pløger, J. (2000). Arealnormer. Oslo: Norsk institutt for by-og regionforskning

Thorén, K. H. (2003). *Skolens utearealer. Om behovet for arealnormer og virkemidler* (IS1130/2003).

Thorén, K.H., Nordbø, E.C.A., Nordh, H., & Ottesen, I.Ø. (2019). Uteområder i barnehager og skoler – Hvordan sikre kvalitet i utformingen.

Utdanningsdirektoratet. (2021). Kunnskapsløftet 2020 – hvorfor har vi fått nye læreplaner?